

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะเป็นการสรุปผลการวิจัย เรื่องความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ เกี่ยวกับทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอ โดยจะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์อำเภอ เกี่ยวกับทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์อำเภอ เกี่ยวกับทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอ

สมมติฐานของการวิจัย

ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีต่อทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอ แตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ กลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัด ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างประชากร 63 คน จาก 72 คน และกลุ่มศึกษานิเทศก์อำเภอ ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

โดยคิดตามสัดส่วนของจำนวนอำเภอในแต่ละจังหวัดทั้ง 72 จังหวัด ส่วนการเลือกกลุ่มตัวอย่างของอำเภอในแต่ละจังหวัด ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างประชากร 248 คน จาก 709 คน รวมประชากร 2 กลุ่มจำนวน 311 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของศึกษานิการจังหวัดและศึกษานิการอำเภอ เกี่ยวกับทักษะในการปฏิบัติงาน ในหน้าที่ของศึกษานิการอำเภอ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองด้วยการศึกษา ค้นคว้า จากตำรา เอกสาร และประสบการณ์ของผู้วิจัย แล้วนำไปขอความคิดเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและแก้ไข หลังจากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 ท่าน ปรับปรุงแก้ไข วิจัย และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมทางด้านเนื้อหา และส่วนภาษาที่ใช้ แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง จึงนำไปใช้กับกลุ่มประชากรทั้ง 2 กลุ่ม

ลักษณะแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีคำถามทั้งหมด 55 ข้อ แยกเป็นทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของศึกษานิการอำเภอ ทางด้านเทคนิค 19 ข้อ ด้านมนุษยสัมพันธ์ 21 ข้อ ทางด้านคุณนิยม 15 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของศึกษานิการอำเภอทั้ง 3 ด้าน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งและรับทางไปรษณีย์ และการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปรวมทั้งสิ้น 311 ฉบับ ได้รับคืน 278 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.39

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้การร้อยละ ข้อมูลที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของศึกษานิการจังหวัด และศึกษานิการอำเภอ เกี่ยวกับทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของศึกษานิการอำเภอ วิเคราะห์

โดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบนัยสำคัญระหว่างกลุ่ม โดยใช้ค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามตามผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ศึกษาธิการจังหวัดมีระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งระหว่าง 9-15 ปี มีมากที่สุด (ร้อยละ 39.68) และมีระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งต่ำกว่า 2 ปี มีน้อยที่สุด (ร้อยละ 12.70) ส่วนศึกษาธิการอำเภอ มีระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งมาแล้วระหว่าง 2-8 ปี มีมากที่สุด (ร้อยละ 46.68) และมีระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งมาแล้วตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป มีน้อยที่สุด (ร้อยละ 13.95) เมื่อพิจารณาในสรุปรวมแล้ว ทั้ง 2 กลุ่มดำรงตำแหน่งนี้ ระหว่าง 2-8 ปี มีมากที่สุด (ร้อยละ 43.52) และมีระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งมาแล้วตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป มีน้อยที่สุด (ร้อยละ 14.93)

2. วุฒิทางการศึกษา ศึกษาธิการจังหวัดมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุด (ร้อยละ 58.73) และวุฒิทางการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีน้อยที่สุด (ร้อยละ 4.76) สำหรับศึกษาธิการอำเภอมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด (ร้อยละ 77.67) มีวุฒิทางการศึกษา ระดับปริญญาโท มีน้อย (ร้อยละ 9.30) วุฒิทางการศึกษาค่ากว่าปริญญาตรี มีน้อยมาก (ร้อยละ 12.56) และวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าปริญญาโทมีเพียงรายเดียว (ร้อยละ 0.47) เมื่อพิจารณาในสรุปรวมแล้ว ทั้งสองกลุ่มมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด (ร้อยละ 68.35) รองลงมาคือ ระดับปริญญาโทและต่ำกว่าปริญญาตรีตามลำดับ (ร้อยละ 20.50 และ 10.79) ส่วนวุฒิทางการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาโท มีเพียงรายเดียว (ร้อยละ 0.36)

3. อายุ ศึกษาธิการจังหวัด มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 49.21) อายุระหว่าง 30-40 ปี มีน้อยที่สุด (ร้อยละ 3.17) ระดับอายุต่ำกว่า 30 ปี ไม่มีเลย ส่วนศึกษาธิการอำเภอมีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีมากที่สุด (ร้อยละ 47.91)

และมีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีน้อยที่สุด (ร้อยละ 2.79) เมื่อพิจารณาในส่วนรวมแล้ว ทั้งสองกลุ่มมีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีมากที่สุด (ร้อยละ 48.20) และอายุต่ำกว่า 30 ปี มีน้อยที่สุด (ร้อยละ 2.16)

4. อายุราชการ ศึกษาธิการจังหวัดมีอายุราชการตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป มีมากที่สุด (ร้อยละ 76.19) และมีอายุราชการระหว่าง 10-15 ปี มีน้อยที่สุด สำหรับอายุราชการต่ำกว่า 10 ปี ไม่มีเลย ส่วนศึกษาธิการอำเภอ มีอายุราชการ 21 ปี มีมากที่สุด เช่นเดียวกัน (ร้อยละ 45.85) และมีอายุราชการต่ำกว่า 10 ปี มีน้อยที่สุด (ร้อยละ 6.51) เมื่อพิจารณาในส่วนรวม ทั้งสองกลุ่มมีอายุราชการตั้งแต่ 21 ปี ขึ้นไป มีมากที่สุด (ร้อยละ 52.52) และมีอายุราชการต่ำกว่า 10 ปี มีน้อยที่สุด (ร้อยละ 5.03)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องความคิดเห็นของศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอเกี่ยวกับทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอ ทั้ง 3 ด้าน สรุปได้ดังนี้

1. ทักษะทางด้านเทคนิค (Technical Skill) มีข้อความทั้งหมด จำนวน 19 ข้อ ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นรวมของทั้ง 2 กลุ่ม อยู่ในระดับมาก จำนวน 15 ข้อ และอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ปฏิบัติงานการเงิน การบัญชี ใหญ่คองคองตามระเบียบ (ข้อ 5) ปฏิบัติงานพัสดุ ใหญ่คองคองตามระเบียบ (ข้อ 6) จัดเก็บ รวบรวมสถิติ ขอมูลทางการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม (ข้อ 8) และการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี (ข้อ 9)

2. ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Skill) มีข้อความทั้งหมด จำนวน 21 ข้อ ปรากฏว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นรวมของทั้ง 2 กลุ่ม อยู่ในระดับมาก จำนวน 14 ข้อ และในจำนวนนี้กลุ่มศึกษาธิการจังหวัดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ข้อ คือ รุ่งใจในบูรณาการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถและมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน (ข้อ 35) ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นกลุ่มศึกษาธิการจังหวัดเท่ากับ 3.52 กลุ่มศึกษาธิการอำเภอ เท่ากับ 3.47 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นรวมเท่ากับ 3.47)

และให้คำปรึกษาแนะนำในการปฏิบัติงานแก่ผู้ร่วมงานด้วยความสนใจและจริงใจ (ข้อ 37) ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัดเท่ากับ 3.51 และกลุ่มศึกษานิเทศก์อำเภอ เท่ากับ 3.50 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นรวมเท่ากับ 3.50 ส่วนค่าเฉลี่ยความคิดเห็นรวมของทั้ง 2 กลุ่ม อยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง (ข้อ 20) การรู้จักปรับตนเองให้เข้ากับบุคคลอื่นในสถานการณ (ข้อ 24) การเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงานและตัดสินใจร่วมกัน (ข้อ 25) สามารถแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างบุคลากรผู้ร่วมงาน (ข้อ 31) สามารถประสานสัมพันธ์กับชุมชน บัณฑิตผู้ร่วมงานและผู้นำท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี (ข้อ 33) การห้ามรบกวนทำให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียว ในกลุ่มผู้ร่วมงาน (ข้อ 36) และการบำรุงขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน (ข้อ 38)

3. ทักษะทางความคิดนิยชม (Conceptual Skill) มีข้อความทั้งหมดจำนวน 15 ข้อ ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นรวมทั้ง 2 กลุ่ม อยู่ในระดับมากจำนวน 6 ข้อ ในจำนวนนี้ กลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัด มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ข้อ คือ รู้จักกำหนดตัวบุคคลที่เหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ (ข้อ 50) ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นกลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัดเท่ากับ 3.51 กลุ่มศึกษานิเทศก์อำเภอเท่ากับ 3.46 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นรวมเท่ากับ 3.47) และมีจำนวน 1 ข้อ ที่กลุ่มศึกษานิเทศก์อำเภอมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดคือ สามารถนำระบบข้อมูลไปใช้ เกี่ยวกับการวางแผนการศึกษา การศึกษา และศิลปวัฒนธรรม (ข้อ 55) ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นกลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัดเท่ากับ 3.43 กลุ่มศึกษานิเทศก์อำเภอเท่ากับ 3.52 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นรวมเท่ากับ 3.50) ส่วนค่าเฉลี่ยความคิดเห็นรวมของทั้งสองกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 9 ข้อ ได้แก่ มีความรู้และเข้าใจนโยบายของกระทรวงศึกษานิเทศก์เป็นอย่างดี (ข้อ 41) นำนโยบายของกระทรวงศึกษานิเทศก์ไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม (ข้อ 42) รู้จักกำหนดจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน (ข้อ 43) รู้จักพิจารณาใช้วิธีการกำลังเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่ให้เป็นที่ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานสูงสุด (ข้อ 45) มีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของสำนักงานและความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น (ข้อ 46) มีความรู้เกี่ยวกับ

กับการจัดทำแผนเพื่อของงบประมาณประจำปี (ข้อ 47) มีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับ ความต้องการทางด้านการศึกษาของประชาชนในเขตอำเภอ (ข้อ 48) ทัดสินใจ สั่งการ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง (ข้อ 51) และ ตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ข้อ 52) อย่างไรก็ตาม ความความคิดเห็นที่อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวนดังกล่าวนี้ เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อ พบว่า มีจำนวน 2 ข้อ ซึ่งกลุ่มศึกษาธิการจังหวัดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 46 (ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มศึกษาธิการจังหวัด เท่ากับ 3.48 กลุ่มศึกษา ธิการอำเภอเท่ากับ 3.59 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นรวม เท่ากับ 3.56) และข้อ 48 (ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มศึกษาธิการจังหวัด เท่ากับ 3.49 กลุ่มศึกษา ธิการอำเภอ เท่ากับ 3.52 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นรวมเท่ากับ 3.51)

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของศึกษาธิการจังหวัด และ ศึกษาธิการอำเภอ เกี่ยวกับทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอ ทั้ง 3 ด้าน พบว่า ไม่แตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานที่ตั้ง ไว้ว่า ความคิดเห็นของศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ เกี่ยวกับทักษะในการ ปฏิบัติงานในหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอ แตกต่างกัน

การอภิปรายและขอเสนอแนะ

จากข้อมูลที่ได้อาจการศึกษาความคิดเห็นของศึกษาธิการจังหวัด และศึกษา ธิการอำเภอ เกี่ยวกับทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอ ดังกล่าว แล้ว สามารถอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของศึกษา ธิการอำเภอ ได้ดังนี้

ทักษะด้านเทคนิค (Technical Skill) จากผลการวิจัยพบว่า ศึกษาธิการอำเภอควรมีทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ มีจุดบ่งชี้ลักษณะงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ มีปริมาณมาก ซึ่งมีทั้งงานประจำ

และงานที่ได้รับมอบหมายจากอำเภอ จังหวัด และกรมต่าง ๆ แต่เนื่องจากสำนักงานศึกษาธิการอำเภอมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดอัตรากำลังศึกษาธิการอำเภอ จึงต้องปฏิบัติงานทางด้านเทคนิคเพิ่มขึ้น ดังที่ คุณหญิง วงศ์ศิริธร (คุณหญิง วงศ์ศิริธร 2529 : 8) กล่าวว่า เมื่อพิจารณาบุคลากรหลักของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอที่มีอยู่ในขณะนี้ ส่วนใหญ่จะมี 3-4 คนเท่านั้น ไม่ได้เพิ่มขึ้นตามอัตรารองปริมาณงาน ศึกษาธิการอำเภอจึงต้องปฏิบัติงานในฐานะเจ้าหน้าที่ธุรการ หรือเจ้าหน้าที่การเงินการบัญชี ซึ่งส่วนนี้ก็เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางด้านเทคนิคทั้งสิ้น และยังค้นพบต่อไปอีกว่า ศึกษาธิการอำเภอควรมีทักษะในการปฏิบัติงานด้านเทคนิคอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับเรื่อง การปฏิบัติงานการเงิน การบัญชี และการงานพิเศษ การจัดเก็บ รวบรวม ข้อมูลสถิติทางการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม และการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมบุญ มากบุญ (สมบุญ มากบุญ 2524 : 43) พบว่า ขบวนการที่จะเป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังคางงานธุรการ และงานการเงินของศึกษาธิการอำเภอความดีศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนราษฎร์ ในเขตการศึกษา 7 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ และผลการวิจัยของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 4-6) พบว่า ศึกษาธิการจังหวัด นายอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อศึกษาธิการอำเภอมิมีบทบาทเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ควรจะเป็นในด้านการเงิน การบัญชี การจ้าง และการพัสดุ มากเป็นอันดับแรก ส่วนเรื่องการจัดเก็บ รวบรวม ข้อมูล สถิติทางการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม เป็นงานที่สำคัญที่ศึกษาธิการอำเภอต้องปฏิบัติ เพราะข้อมูลสถิติทางการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารการศึกษา ดังที่ ไทบุญชัย เชื้องทอง (ไทบุญชัย เชื้องทอง 2525 : 1-2) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของข้อมูลสถิติไว้ว่า ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เป็นเครื่องมือการส่งเสริม เป็นตัวกลางในการเปรียบเทียบของสิ่งต่าง ๆ ช่วยในการตัดสินใจ และเป็นเครื่องมือในการบริหาร คือการวางแผน การกำหนดเป้าหมาย การควบคุม และการติดตามประเมินผล ประกอบกับมีจจุบัน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกำหนด

ให้สำนักงานศึกษาธิการอำเภอปฏิบัติงานในลักษณะศูนย์ 3 ศูนย์คือ ศูนย์ข้อมูลสถิติและวางแผน ศูนย์บริการและประสานงาน และศูนย์ศึกษาคณะและประเมินผล และจากการวิจัยของ วิบูลย์ เหลืองสะอาด (วิบูลย์ เหลืองสะอาด 2520 : 158-160) เรื่อง การบริหารงานอำเภอ พบว่า ในการวางแผนและโครงการต่าง ๆ มีปัญหาเกี่ยวกับข้อมูลและสถิติต่าง ๆ ไม่สมบูรณ์ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้น้อยมาก และข้อมูลที่มีอยู่ไม่ทันสมัย ดังนั้นศึกษาธิการอำเภอจำเป็นต้องมีทักษะในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยการศึกษาคำแนะนำการจัดทำข้อมูลสถิติทางการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ในเขตอำเภอให้ปรากฏเด่นชัด สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้ ความต้องการและเห็นพ้องที่ สำหรับการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ศึกษาธิการอำเภอควรปฏิบัติงานเกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะแผนปฏิบัติการประจำปีเป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทางการปฏิบัติงานของศึกษาธิการอำเภอ เป็นแผนที่ปรับปรุงจากแผนพัฒนาประจำปี ที่รัฐออกเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรแล้ว ซึ่งจะต้องจัดทำในคนปีงบประมาณ และแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เกี่ยวกับเรื่องนี้ จงกล สมพันธ์ (จงกล สมพันธ์ 2518 : 44) ได้วิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูสังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี ให้ศึกษาธิการอำเภอ เสนอแผนปฏิบัติการประจำปีให้ผู้อำนวยการทราบ เพื่อให้ไปปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ทักษะทางความสามารถมนุษย์สัมพันธ์ (Human Skill) ผลจากการวิจัยพบว่า ศึกษาธิการอำเภอควรมีทักษะความสามารถมนุษย์สัมพันธ์ ในระดับมาก นับว่าเป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของศึกษาธิการอำเภอที่จะนำไปใช้ในการติดต่อประสานงาน ทั้งภายในและภายนอกสำนักงาน ให้ดำเนินไปโดยดี ทั้งนี้ คุณหญิง วงศ์ศิริ (คุณหญิง วงศ์ศิริ 2529 : 11) กล่าวว่า ศึกษาธิการอำเภอจำเป็นต้องไขว่คว้าหาข้อมูลข่าวสารส่วนตัวสูงมาก จึงจะทำให้การปฏิบัติงานราบรื่น และบังเกิดผลสำเร็จ และยังพบต่อไปอีกว่า ศึกษาธิการอำเภอควรมีมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่อยู่ในระดับมากที่สุด ในเรื่องการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องการรู้จักปรับตัวเองให้เข้ากับบุคคลอื่นได้ตามสถานการณ์ เปิดโอกาสให้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็นในทางปฏิบัติ และคัดค้านปัญหาต่างๆ ร่วมกัน สามารถแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างบุคลากรผู้ร่วมงาน สามารถประสานสัมพันธ์กับ

ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้นำท้องถิ่นเป็นอย่างดี จูงใจให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงาน
 อย่างเต็มความสามารถ และมีความพอใจในการปฏิบัติงาน การสร้างบรรยากาศให้
 เกิดความร่วมมือ ร่วมใจ มีความสามัคคีกลมเกลียวในกลุ่มผู้ร่วมงาน ให้ความสำคัญ
 แนะนำในการปฏิบัติงานแก่ผู้ร่วมงานด้วยความสนใจและจริงใจ และการรู้จักบำรุง
 ขวัญ กำลังใจ แก่ผู้ร่วมงานซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับทัศนคติพื้นฐานของมนุษยสัมพันธ์ ดังที่
 นพพงษ์ บุญจิตราคุศลย์ (นพพงษ์ บุญจิตราคุศลย์ 2525 : 214) กล่าวว่า ทัศนคติพื้นฐาน
 ดังกล่าวเกิดจาก 1) การเชื่อในคุณค่าของคนทุกคน 2) การมีน้ำใจมีไมตรี
 จิตที่แท้และมีความจริงใจ 3) ความนับถือและเข้าใจซึ่งกันและกัน 4) ไมตรีและ
 ความนับถือซึ่งกันและกันเกิดต่อบุคคลอื่นและไม่มีที่สิ้นสุด ประกอบกันทั้งในหน้าที่ของ
 ศึกษาธิการอำเภอในปัจจุบันมีลักษณะเป็นงานบริการและประสานงานกับหน่วยงานหรือ
 บุคคลอื่นเป็นส่วนมาก ซึ่งในการบริการและประสานงานนั้น จำเป็นจะต้องใช้หลัก
 มนุษยสัมพันธ์เป็นพื้นฐาน ดังที่ วิจิตร อวาระกุล (วิจิตร อวาระกุล 2528 : คำนำ)
 กล่าวว่า ความสัมพันธ์ของมนุษย์และภาวะสังคมที่คิด ๆ ฝึก มีความสำคัญต่อผู้บริหาร
 ในอันที่จะใช้มนุษยสัมพันธ์ให้เกิดความเข้าใจอันดี ที่จะทำให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจ
 ในการระดมความคิดเห็นขัดแย้งในความคิดของมนุษย์ ทำให้ความคิดเห็นเป็นไปในแนวเดียวกัน
 เพื่อทำให้ปัญหาอันยอก ยั่ง เกิดความราบรื่น ร่วมมือ และความเจริญก้าวหน้าในกิจ
 การงาน นั่นคือ ความจำเป็นที่จะต้องใช้มนุษยสัมพันธ์มากขึ้น และใช้อย่างมีความชำนาญ
 ชำนาญและมีทักษะ ดังนั้นการที่ศึกษาธิการอำเภอมีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ จะส่งผลให้
 การปฏิบัติงานในหน้าที่สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ทักษะทางด้านทัศนนิยม (Conceptual Skill) นอกจากการวิจัยพบว่า

ศึกษาธิการอำเภอควรมีทักษะทางด้านทัศนนิยมในการปฏิบัติงานในหน้าที่ระดับมาก ซึ่ง
 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มณี ตั้งโค (มณี ตั้งโค 2526 : 81) พบว่าศึกษานิเทศก์
 อำเภอมีทักษะที่พึงประสงค์ด้านทัศนนิยมอยู่ในระดับมากที่สุด และครุมีความคิดเห็นอยู่ใน
 ระดับมาก ซึ่งการปฏิบัติงานในหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอ มีลักษณะใกล้เคียงกับงาน
 ของศึกษานิเทศก์อำเภอ และยังมีฐานะเป็นหัวหน้าสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ มีหน้าที่

รับนิโคชเกี่ยวกับงานของกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตอำเภอจึงควรมีทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ตามคตินิยม อยู่ในระดับมาก และยังคงพบต่อไปอีกว่า ศึกษาธิการอำเภอควรมีทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ทางตามคตินิยมในเรื่องต่อไปนี้อยู่ในระดับมากที่สุดคือ มีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างสำนักงานและความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนเพื่อของงบประมาณประจำปี มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการทางด้านการศึกษาของประชาชนในเขตอำเภอ คิดสนใจสิ่งการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่โดยอย่างรวดเร็วและถูกต้อง ตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานโดยอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเรื่องดังกล่าวศึกษาธิการอำเภอจะต้องมีทักษะหรือความชำนาญเป็นอย่างดี จึงจะทำให้การปฏิบัติงานในหน้าที่สำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ ดังที่ สุณีย์ จิตรเนื่อง (สุณีย์ จิตรเนื่อง 2525 : 87) กล่าวว่า ทักษะทางตามคตินิยม เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารควรมีให้มาก

จากการ เปรียบเทียบความคิดเห็นของศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ เกี่ยวกับทักษะในการปฏิบัติในหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอทั้งสามด้านคือ ตามคตินิยม ตามมนุษยสัมพันธ์ และตามเทคนิค ปรากฏผลว่า ความคิดเห็นของศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ไม่แตกต่างกันทั้งสามด้าน ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากเหตุผลหลายประการคือ ประการแรก ศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาอยู่ในระดับเดียวกันทำให้ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ประการที่สอง อายุและอายุราชการ ทั้งศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอมีอายุและอายุราชการอยู่ในระดับเดียวกัน มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานคล้ายกัน ประการที่สาม การเข้าสู่ตำแหน่งของศึกษาธิการจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการอำเภอมาก่อน ประการที่สี่ ลักษณะงานของศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอคล้ายคลึงกันมาก และศึกษาธิการจังหวัดส่วนมากก็ปฏิบัติงานและมีประสบการณ์เกี่ยวกับงานในหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอมาแล้ว ประการที่ห้า ในการประชุมสัมมนาศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ เรื่องที่ให้ความรู้มีลักษณะคล้ายกันมาก ประการสุดท้าย การปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ ประสานสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกันตลอด

เวลา จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ความคิดเห็นของศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ ในเรื่องดังกล่าวไม่แตกต่างกัน จากความคิดเห็นของศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอไม่แตกต่างกันนี้ แสดงให้เห็นว่า ทั้งศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ เห็นความสำคัญเกี่ยวกับทักษะทั้งสามด้านที่ศึกษาธิการอำเภอควรมี อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ วิจิตร ศรีสอน (วิจิตร ศรีสอน 2523 : 37-38) ที่ว่า ผู้บริหารจะทำหน้าที่ของคนใดก็เพียงใด ประสิทธิภาพสำเร็จมากน้อยต่างกันหรือไม่ ขึ้นอยู่กับทักษะสามทักษะคือ ทักษะทางเทคนิค (Technical Skill) ทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ (Human Skill) และทักษะเชิงมโนคติ (Conceptual Skill) ซึ่งความจำเป็นที่จะต้องมีหรือจะคงใช้ทักษะทั้งสามในการบริหารงานนั้นขึ้นอยู่กับระดับความรับผิดชอบของผู้บริหาร

* ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการศึกษารั้วนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาการศึกษาธิการอำเภอ เป็นประจำทุกปี และในการประชุมสัมมนาควรเน้นทักษะทางด้านเทคนิค ทางด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านคตินิยม โดยเฉพาะในเรื่องที่กลุ่มประชากรมีความคิดเห็นให้ศึกษาธิการอำเภอควรมีทักษะในการปฏิบัติในหน้าที่ระดับมากที่สุด

2. ควรจัดโครงการศึกษาคณะให้ศึกษาธิการอำเภอตั้งระดับปริญญาตรีและสูงกว่าขึ้นมาขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้ศึกษาธิการอำเภอ มีทักษะในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

3. ศึกษาธิการอำเภอควรพัฒนาและปรับปรุงตนเองโดยการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ตลอดจนปรับปรุงวิธีการ เทคนิคในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เกิดทักษะหรือความชำนาญในทุก ๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเรื่องที่มีลักษณะเดียวกันนี้เมื่อได้มีการปรับปรุงบทบาทอำนาจหน้าที่และโครงสร้างใหญ่ของศึกษานิเทศก์อำเภอเต็มรูปแบบแล้ว
2. ควรทำการวิจัยเรื่องที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันนี้กับประชากรกลุ่มอื่น คือ กศึกษานิเทศก์จังหวัด ความความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย